

ISSN 1993-1743

інформаційно-аналітичний бюлетень

РАДІОЛОГІЧНИЙ ВІСНИК

1-2 (66-67) 2018

РАДІОЛОГІЧНИЙ ВІСНИК

У номері:

Реєстраційне свідоцтво
КВ №18685-7485ПР від
"31" січня 2012 р.

Співвидавці

Асоціація радіологів
України
Всеукраїнська асоціація
рентгенологів
Національна медична
академія після-
дипломної освіти
імені П.Л. Шупика
Харківська медична
академія післядипломної
освіти
Інформаційно-видавниче
об'єднання "Медицина
України"

Адреса редакції

02222, Київ-222, а/с192
"Радіологічний вісник"

Підготовка до друку: ТОВ "ВІЦ" Медицина України"

Адреса видавництва:

02094, вул. Попудренко, 34
тел./факс (044) 503-04-39.
E-mail: uarctmrt@mail.ru

Редакція не завжди поділяє
погляди авторів.
Рукописи не повертаються.
За достовірність інформації та
зміст рекламних публікацій не-
суть відповідальність автори
статей та рекламодавці.
Всі права захищені. Передрук
матеріалів проводиться
тільки зі згоди видавців.

**Зміст номеру затвердже-
но на засіданні вченої
ради НМАПО
(Протокол №3 от
14.03.2018)**

Навчання радіологів має бути постійним	2
У світі радіології / В мире радиологии	
VII з'їзд Українського товариства радіаційних онкологів за участю міжнародних фахівців Іванкова В.С.	3
VI з'їзд Українського товариства фахівців з ядерної медицини Солодяникова О.І.	5
Осінні радіологічні ювілейні заходи Шармазанова О.П., Коваленко Ю.М.	6
Створено Українську асоціацію медичних фізиків (УАМФ) Зелінський Р.М.	9
Томосинтез в Україні стає доступнішим Коваленко Ю.М.	10
От малодозовой рентгенографии к малодозовому томосинтезу Мирошниченко С.И., Невгасимый А.А., Коваленко Ю.Н.	12
Радіаційна медицина / Радиационная медицина	
Влияние отдаленных эффектов ионизирующего облучения на темп старения и жизнеспособность человека (Хиросима и Нагасаки, Чернобыль и Фукусима). Лекция Ахаладзе Н.Г., Мечев Д.С., Авраменко А.И., Романенко Л.В.	16
Майстер-клас із ретроспективного формування та аналізу інтегрованих структурно-функціональних томографічних зображень у діагностиці пухлин головного мозку Коваль С.С., Макеев С.С., Щербіна О.В., Новікова Т.Г.	21
Особливості організації та влаштування кабінету комп'ютерної томографії Кобрин В.С.	25
Вітання / Поздравления	
Главному редактору інформаційно-аналітичного бюлетеня «Радіологічний вісник» професору Мечеву Д.С. – 75 лет!	30
Співчуття / Соболезнования	
Пам'яті Славнова Валентина Миколайовича (1924-2018)	32
Матеріали Конгресу / Материалы Конгресса	
Тези 6-го Національного конгресу з міжнародною участю «Радіологія в Україні», Київ, 28-30 березня 2018 року	34
Ассоциация радиологов Украины поддерживает план действий Европейского общества радиологии «EuroSafe Imaging Call For Action»	109
Плани навчальних курсів для радіологів на 2018 рік	31, 110
Мрії здійснюються – мріємо про Європейський конгрес радіологів – 2019!	111
Радіологічні видання	8, 11, 15, 29, 33

пациентов с ГИСО при изучении различных параметров новообразования.

Материалы и методы. Было исследовано 53 пациента с ГИСО, находившихся на лечении в У ГОКОД с 2007 по 2017 год. В 25 случаях выполнялась МСКТ органов брюшной полости и малого таза на компьютерном томографе Aquilion-LB (Toshiba), с болюсным контрастированием и последующей постпроцессинговой обработкой; в 2 случаях – на МРТ Magnetom Avanto (1,5 Тл) (Siemens). Ультразвуковые исследования органов брюшной полости (49 пациентов) выполнялись на аппарате Voluson 730 Expert, Toshiba Aplio XG SSA-790A в режимах серой шкалы, цветового доплеровского картирования (ЦДК), спектрального анализа при эхоскопической регистрации кровотока. Гистологические срезы из операционного материала ГИСО после стандартной парафиновой проводки окрашивали гематоксилином и эозином и выполняли иммуногистохимическое исследование с использованием первичных антител фирмы DAKO (Дания): Ki-65, Smooth Muscle Actin, Desmin, CD34, S100, CD117 (c-kit) и DOG-1 (Histo-Line Laboratories). Статистический анализ выполняли с использованием пакета прикладных программ Statistica 8.0 StatSoftInc.

Результаты и обсуждение. Средний возраст исследуемой группы составил 60, $98 \pm 11,13$ года (от 40 до 77 лет). Мужчин было 15 (28,3%), женщин – 38 (71,7%). Соотношение М:Ж=0,4:1. Первая стадия была выявлена в 29 (54,7%) случаях, вторая – в 8 (15,1%), третья – в 12 (22,6%), четвертая стадия – в 4 (7,5%). ГИСО определялась в желудке – 32 (60,4%) случая, в кишечнике – 16 (30,2%), реже – в клетчатке таза – 3 (5,7%) и забрюшинной клетчатке – 2 (3,8%). ГИСО чаще определялась в тощей кишке – 9 (16,9%), реже в подвздошной кишке – 2 (3,8%), двенадцатиперстной кишке – 2 (3,8%), прямой кишке – 2 (3,8%), сигмовидной кишке – 1 (1,9%). Размер новообразования составил в среднем $69 \pm 44,37$ мм (от 18 до 250 мм). Метастазы определялись в печени – 7 (30,4%), по брюшине – 6 (26,1%), в толще брюшной стенки – 3 (13%), легких – 2 (8,7%), большом сальнике – 1 (4,3%), брыжейке тонкой кишки – 2 (8,7%), поджелудочной железе – 1 (4,3%), плечевой кости – 1 (4,3%). За период наблюдения с октября 2007 по июнь 2017 года умерло 4 (7,5%) пациента. За данный период времени рецидив новообразования был выявлен в 5 (9,4%) случаях, метастазы были обнаружены в 10 (18,9%) случаях. При исследовании на МСКТ и МРТ признаки распада опухоли с формированием кист были обнаружены в 18 (33,9%) случаях. При УЗ-исследовании в режиме ЦДК в опухолевых узлах до 3 см регистрировался преимущественно интранодулярный кровоток с хаотичным расположением сосудов, при спектральном анализе превалировал артериальный тип кровотока. В опухолевых узлах более 5 см из-за наличия множественных полостей распада кровотока регистрировался фрагментарно отдельными локусами в стенках и перегородках жидкостных полостей. При гистологическом исследовании веретенноклеточный вариант был выявлен у 42 (79,2%) пациентов, эпителиоидноклеточный – у 9 (16,9%), смешанный – у 2 (3,8%). При иммуногистохимическом исследовании у всех пациентов

определялась гиперэкспрессия CD117 (c-kit) и/или DOG-1. У 5 (9,4%) пациентов, страдавших ГИСО, определялись первично-множественные злокачественные новообразования. В качестве второй опухоли были выявлены: карциноид легкого I стадии, рак сигмовидной кишки I стадии, рак предстательной железы I стадии, рак желудка III стадии, рак червеобразного отростка III стадии, рак кожи I стадии. Сравнительный анализ с использованием непараметрического критерия Манна – Уитни показал статистическую значимость различий между исследуемыми параметрами в группах пациентов в I-II и III-IV стадии. У пациентов в III-IV стадии чаще встречались новообразования размером более 5 см ($U=9,0$; $p=0,0004$); при гистологическом исследовании чаще определялся высокий митотический индекс (МИ) (более 5 митозов на площади 5 мм^2) ($U=34,0$; $p=0,031$); чаще имела место повышенная клеточность ($U=26,0$; $p=0,009$), выявлялось повышенное количество сосудов на единицу площади ($U=33,5$; $p=0,029$). Корреляционный анализ (Spearman Rank Order Correlations, $p<0,05$) выявил прямую взаимосвязь между высоким МИ и повышенным количеством сосудов на единицу площади ($R=0,66$; $p<0,05$); между высоким МИ и обширными некрозами (более 50% площади срезов) ($R=0,48$; $p<0,05$); между высоким МИ и формой опухоли в виде конгломерата узлов с инфильтративным ростом ($R=0,44$; $p<0,05$).

Выводы. 1. Параметры, выявляемые при морфологических методах исследования (митотический индекс, некрозы, клеточность, повышенное количество сосудов на единицу площади, наличие мутации c-kit), имеют определяющее значение для диагностики и прогноза ГИСО.

2. Сочетанный анализ данных комплексного УЗИ, МРТ, МСКТ с внутривенным болюсным контрастированием повышает информативность лучевой диагностики в распознавании первичных и рецидивных ГИСО.

3. Для уточнения индивидуального прогноза при ГИСО необходимы дальнейшие исследования.

ПЕТ/КТ ПЕРВИННИХ ПУХЛИН ГОЛОВИ ТА ШИЇ: КІЛЬКІСНИЙ АНАЛІЗ МЕТАБОЛІЧНИХ ПАРАМЕТРІВ

Бабкіна Т.М.¹, Новіков М.Є.²

¹Національна медична академія післядипломної освіти імені П.Л. Шупика, Київ

²Лікарня ізраїльської онкології LISOD, Київ

Вступ. Плоскоклітинні карциноми голови та шиї (верхнього аеродигестивного тракту) становлять понад 90% серед усіх карцином даної локалізації та зазвичай виникають у порожнині рота, глотці та гортані.

Точне стадіювання неопластичного ураження критичне для визначення прогнозу та розробки відповідної стратегії лікування, і радіологічні методи візуалізації відіграють ключову роль у даному процесі. КТ та МРТ є модальностями вибору для оцінки локального поширення первинних пухлин, тоді як ПЕТ/КТ має центральне значення в метаболічній характеристизації пухлинного процесу, визначенні регіонального та віддаленого метастатичного ура-